

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **Ing. J. C.**
zastoupen advokátkou Mgr. Alicí Wimmer
sídlem Jablunkovská 2014/40a, 737 01 Český Těšín

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 12. 2021, ve věci starobního důchodu
takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 12. 2021, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje

II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení k rukám Mgr. Alicje Wimmer, advokátky, se sídlem Jablunkovská 2014/40a, Český Těšín, ve výši 2 600 Kč ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. Předmětem řízení je rozhodnutí žalované o použití doplatku starobního důchodu žalobce na úhradu jeho splatného dluhu na pojistném a penále jakožto osoby samostatně výdělečně činné.
2. Konkrétně žalobce žalobou ze dne 3. 2. 2022 brojí proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 12. 2021, č. j. X („dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o jeho námitkách směřujících proti rozhodnutí žalované č. II ze dne 17. 9. 2021, č. j. X (dále jen „rozhodnutí č. II“). Napadeným rozhodnutím bylo změněno rozhodnutí č. II. tak, že bude celý doplatek důchodu žalobce vzniklý za období od 2. 12. 2020 do 5. 12. 2021 použit na úhradu jeho splatného dluhu na pojistném nebo penále v celkové výši 899 029 Kč jako osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek náležel (rozhodnutí č. II. přitom dluh vyčíslovalo částkou 899 567 Kč); v ostatním byly námitky žalobce hodnoceny jako nedůvodné.

II. Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

3. Dne 3. 11. 2020 podal žalobce u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení žádost o starobní důchod s datem přiznání od 2. 12. 2020, kterážto byla rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 12. 2020, č. j. X, zamítnuta pro nesplnění podmínek dle § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o důchodovém pojištění“, konkrétně pro nesplnění potřebné doby pojištění žalobce.
4. K námitkám žalobce ze dne 20. 1. 2021 Česká správa sociálního zabezpečení realizovala další šetření za účelem zjištění splnění potřebné doby pojištění žalobce, zejména ve vztahu k jeho zaměstnání v období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1993 u společnosti MAX spol. s r.o. takto:
 - žalovaná zajistila úplný výpis z obchodního rejstříku citované společnosti, z něhož se podává, že žalobce byl v relevantním období statutárním orgánem této společnosti, jakož i to, že v roce 2003 až 2004 probíhala její likvidace;
 - dne 2. 2. 2021 požádala žalovaná likvidátora dané společnosti o součinnost;
 - likvidátor přípisem doručeným dne 3. 3. 2021 sděluje, že žádnou dokumentací k dané společnosti nedisponuje;
 - přípisem ze dne 9. 3. 2021 žalovaná žádá opětovně likvidátora o další relevantní informaci, přičemž likvidátor sděluje dne 9. 4. 2021, že nedisponuje žádnými daty o žalobci či jeho zaměstnání, neboť společnost byla v době likvidace nekontaktní;

- dne 15. 3. 2021 žalovaná vyzývá žalobce k doložení potřebné doby pojištění v roce 1993 dalšími dostupnými podklady ve lhůtě do 10. 4. 2021;
- dne 9. 4. 2021, resp. 12. 4. 2021, žalobce dokládá čestná prohlášení dvou svědků o dobách zaměstnání;
- žalovaná zjišťuje potřebu dalšího doplnění podkladů majících zásadní vliv na získání nároku na důchod žalobce, konkrétně o doklady potvrzující účast žalobce na nemocenském pojištění v období roku 1993. Tyto informace nefigurovaly v žalované dostupných systémech. Žalovaná proto vyzvala Okresní správu sociálního zabezpečení Karviná dne 4. 5. 2021 k zahájení řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“);
- žalobce dne 31. 5. 2021 doručil žalované kartu pojištěnce České průmyslové zdravotní pojišťovny dokládající dobu pojištění v roce 1993;
- dne 26. 5. 2021 Okresní správa sociálního zabezpečení v Karviné ukončila řízení dle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. a vystavila rekonstruovaný evidenční list důchodového zabezpečení žalobce. O této skutečnosti byla žalovaná informována dne 19. 8. 2021.

5. Ve správním spise dále figurují následující relevantní podklady:

- oznámení o výši dlužného pojistného a penále OSVČ ze dne 4. 11. 2020, podle něhož činí ke dni vydání oznámení dluh žalobce vůči OSSZ na pojistném částku 441 764 Kč a penále ve výši 457 803 Kč, celkem tedy splatný závazek žalobce činí 899 567 Kč;
- oznámení o výši dlužného pojistného penále OSVČ ze dne 22. 9. 2021 činí ke dni vydání oznámení dluh žalobce vůči OSSZ na pojistném částku 441 274 Kč a penále ve výši 457 755 Kč, celkem tedy jeho splatný závazek činí 899 029 Kč. Toto oznámení reflektuje platbu žalobce ve výši 490 Kč uhrazenou dne 13. 1. 2021 a rozdíl v penále ve výši 48 Kč vzniklý chybným zohledněním data odhlášení žalobce jakožto osoby samostatně výdělečně činné (penále počítáno původně k 26. 7. 2018, žalobce odhlášen jakožto osoba samostatně výdělečně činná k 22. 7. 2018).

6. Ve správním spise jsou též žurnalizovány platební výměry Okresní správy sociálního zabezpečení Karviná ukládající žalobci povinnost zaplatit žalobci dlužné pojistné, resp. penále, takto:

- platební výměr ze dne 28. 11. 2006, právní moc 28. 12. 2006, úhrn dlužného penále ve výši 59 882 Kč;
- platební výměr ze dne 10. 2. 2010, právní moc 17. 3. 2010, úhrn dlužného pojistného a penále ve výši 150 933 Kč;
- platební výměr ze dne 18. 8. 2010, právní moc 14. 9. 2010, úhrn dlužného pojistného a penále ve výši 151 439 Kč;
- platební výměr ze dne 15. 2. 2013, právní moc 8. 3. 2013, úhrn dlužného penále ve výši 103 361 Kč;
- platební výměr ze dne 18. 8. 2015, právní moc 10. 9. 2015, úhrn dlužného penále ve výši 143 692 Kč;
- platební výměr ze dne 5. 9. 2017, právní moc 28. 9. 2017, penále z doplatku na pojistném a ze záloh na pojistné v celkové výši 240 082 Kč;

- platební výměr ze dne 11. 10. 2021, právní moc 2. 11. 2021, penále z doplatku na pojistném a ze záloh na pojistné v celkové výši 135 486 Kč.
- 7. Ze správního spisu je dále zjistitelné, že exekuce vedená proti žalobci jako povinnému k vymožení pohledávky dle platebního výměru z 18. 8. 2010 byla zastavena v roce 2014 usnesením soudního exekutora JUDr. Juraje Poláka, č. j. 068 EX 03940/13-007.
- 8. Žalovaná dne 17. 9. 2021 rozhodnutím č. I, č. j. 1-2R-17.9.2021-421/X, přiznala žalobci starobní důchod ode dne 2. 12. 2020 s tím, že žalobce získal potřebnou dobu pojištění zohledněním zaměstnání od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1993 u společnosti MAX spol. s r.o.
- 9. Rozhodnutím č. II ze dne 17. 9. 2021 pak žalovaná dle § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb. použila celý doplatek důchodu žalobce vzniklý za dobu od 2. 12. 2020 do 5. 10. 2021 na úhradu splatného dluhu na pojistném nebo penále v celkové výši 899 567 Kč osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek náležel. V odůvodnění tohoto rozhodnutí přitom závazek žalobce vůči okresní správě sociálního zabezpečení není blíže specifikován.
- 10. V námitkách ze dne 14. 10. 2021 proti rozhodnutí žalované č. II ze dne 17. 9. 2021 je žalobce názoru, že v jeho případě měly být respektovány zákonné limity stanovující nezabavitelnou částku ve smyslu § 278 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších prepisů (dále též jen „o.s.ř.“), přičemž toto ustanovení mělo být použito na jednotlivé splátky důchodu. Rovněž namítá, že správní orgán byl nečinný v řízení o jeho žádosti o starobní důchod, a proto je doplatek, který je rozhodnutím č. II. započítáván na jeho dluh, tak vysoký, což považuje za nezákonné.
- 11. Žalovaná v napadeném rozhodnutí toliko ponížila o částku 538 Kč dluh žalobce zohledňující připsanou platbu v průběhu námitkového řízení a nesprávně vyčíslené penále. Setrvala na závěru, že u žalobce bude použit celý nedoplatek na důchodu ve výši 131 617 Kč na jeho dluh v celkové výši 899 029 Kč, přičemž se jedná o splatný dluh na pojistném nebo penále. Bližší specifikace dluhu (krom jeho diferenciaci na částku 441 274 Kč představující dlužné pojistné a částku 457 755 Kč představující penále) v rozhodnutí absentuje. Žalovaná shledala námitky žalobce nedůvodnými a uvedla, že není na místě aplikovat § 278 o.s.ř., který se týká částek vyplácených měsíčně, přičemž v souzené věci se jedná o jednorázový doplatek.

III. Obsah žaloby

- 12. V žalobě žalobce lze vysledovat tři linie žalobních námitek.
- 13. Prvou je posouzení aplikace § 278 o.s.ř., tedy ustanovení o tzv. nezabavitelném minimu, na doplatek důchodu. Žalobce má za to, že doplatek důchodu se sestává z jednotlivých měsíčních nároků na důchod, a tudíž by neměly být předmětem úhrady ve smyslu § 115a zákona č. 582/1991 Sb. jako celek, ale pouze co do částky přesahující vždy měsíční nezabavitelné minimum. Uvádí, že účelem ustanovení § 115a citovaného zákona má být vymáhání dluhu na pojistném či penále, nikoliv zbavení pojištěnce jeho práva na výplatu minimální nezabavitelné částky na uspokojení jeho základních životních potřeb

(dále vypořádáváno pod bodem VI. 1. jako „započtení celého nedoplatku důchodu bez zohlednění částky tzv. nezabavitelného minima“).

14. S tímto žalobním bodem souvisí bod druhý tvrdící, že žalovaná byla v řízení o žádosti o starobní důchod žalobce nečinná, a zapříčinila tak kumulaci nevyplacených jednotlivých měsíčních důchodových dávek, na které následně k tíži žalobce aplikovala započtení ve smyslu §115a zákona č. 582/1991 Sb. Žalobce má za to, že žalovaná byla od 12. 4. 2021, tedy o data, kdy obdržela čestná prohlášení spolupracovníků žalobce, nečinná do dne 17. 9. 2021, tj. do vydání napadeného rozhodnutí (dále vypořádáváno pod bodem VI. 2. jako „nečinnost“).
15. Posledním žalobním bodem pak je tvrzená nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, jíž žalobce spatřuje v tom, že napadeného rozhodnutí není zřejmé, na jaký konkrétní dluh byla částka doplatku důchodu použita. V napadeném rozhodnutí není uveden titul, na základě kterého by dluh, na který byl použit doplatek důchodu, vznikl. Z napadeného rozhodnutí též není zřejmé, jakého období se evidovaný dluh týká (dále vypořádáváno pod bodem VI. 3. jako „nepřezkoumatelnost“).

IV. Vyjádření žalované

16. Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 21. 2. 2022 navrhla žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Poukázala na skutečnost, že zákon č. 582/1991 Sb. a jeho § 115a je *lex specialis* vůči § 278 o.s.ř., a proto se ustanovení o nezabavitelných částkách v souzené věci nepoužije. Dále zdůraznila gramatický výklad ustanovení § 115a zákona č. 582/1991 Sb. a skutečnost, že doplatek důchodu neplní alimentární funkci na rozdíl o mzdy či pravidelných splátek důchodu. Započtení vzájemných pohledávek je běžnou praxí žalované, což doložila judikaturou a komentářovou judikaturou. Závěrem vyzdvihla veřejný zájem svého postupu.

V. Repliká žalobce

17. V doplnění vyjádření ze dne 6. 4. 2022 žalobce prohlubuje svou stávající argumentaci a zdůrazňuje nedodržení zákonných lhůt pro vydání napadeného rozhodnutí žalované minimálně o pět měsíců. Polemizuje též s judikaturními závěry citovanými žalovanou.

VI. Posouzení věci krajským soudem

18. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s.ř.s.“) a včasnou (§ 72 odst. 1 s.ř.s.).
19. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. Při přezkumu přitom respektuje vymezené žalobní body (§ 75 odst. 2 věta první zákona s.ř.s.).

20. V souzené věci soud nicméně rozhodl, aniž by nařizoval jednání, a to i přes výslovnou žádost žalobce o jeho nařízení. Ve věci totiž shledal důvody pro postup dle § 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s., ve smyslu něhož soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, jak bude rozvedeno níže (bod VI. 3. rozsudku). Byť je napadené rozhodnutí rušeno pro nepřezkoumatelnost, soud vypořádává i ostatní žalobní námitky, neboť jeho závěry předurčují následný postup žalované v dalším řízení.
21. Krajský soud nejprve shrnuje relevantní právní úpravu dopadající na souzenou věc.
22. Podle 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb. lze doplatek důchodu nebo jeho část použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel.
23. Podle § 278 o.s.ř. nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy základní částka; způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (tzv. „nezabavitelná částka“).
24. Podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. může okresní správa sociálního zabezpečení převzít plnění některých úkolů spojených s prováděním důchodového pojištění zaměstnanců zaměstnavatelů, kteří neplní povinnosti při provádění důchodového pojištění;
25. Ustanovení § 22a odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 589/1992 Sb.“), stanoví pořadí, v jakém se použijí platby osoby samostatně výdělečně činné na splatný závazek vůči okresní správě sociálního zabezpečení, takto: a) nejstarší nedoplatky pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, b) běžné platby pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, c) penále z dlužného pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, d) pokuty.

VI. 1. Započtení celého nedoplatku důchodu bez zohlednění částky tzv. nezabavitelného minima

26. V souzené věci je nedoplatek důchodu žalobce tvořen souhrnem dosud nevyplacených měsíčních dávek starobního důchodu. S ohledem na svou úhrnnou povahu tedy není pravidelnou měsíční dávkou.
27. S žalobcem lze souhlasit v tom směru, že pravidelnými měsíčními důchodovými dávkami jsou průběžně pokrývány základní životní potřeby příjemce důchodu a u takovýchto dávek by úhrada dlužného závazku musela být realizována cestou výkonu rozhodnutí (exekučního řízení) za aplikace pravidla obsaženého v § 278 o.s.ř.
28. Jiná je však situace v případě souhrnného doplatku důchodu v souzené věci. Zákonodárce výslovně v § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb. umožnil vzájemné započtení veřejnoprávních pohledávek a závazků, aniž by bylo nutné přistoupit k nařízení výkonu rozhodnutí. Účelem tohoto ustanovení, jak vyplývá z komentářové literatury k §

115a organizačního zákona dostupné v systému ASPI, je zjednodušení administrativy v případech, kdy by bylo třeba na konkrétním subjektu složitě vymáhat dluh z titulu přeplatku na dávce či nedoplatku pojistného, přičemž plátce důchodu má sám ve své dispozici prostředky (zde doplatek starobního důchodu), které je možno k úhradě takového dluhu využít. Právní úprava záměrně nestanoví plátcům důchodu povinnost, aby ve vztahu k jednotlivým splátkám důchodu náležejícím za období, za které by jednorázový doplatek náležel, postupoval obdobně jako při výkonu rozhodnutí srážkami z důchodu (§ 278 o.s.ř.); sleduje se zde totiž zájem na tom, aby plátce důchodu, který je ve vztahu k žadateli o dávku zároveň dlužníkem (plátcem příjmu) a zároveň věřitelem (z titulu dluhu na pojistném), dosáhl co nejdříve uspokojení svých pohledávek.

29. V této souvislosti lze dále uvést, že účelem souhrnně vyplaceného doplatku starobního důchodu není alimentární funkce, jak je tomu u měsíčně vyplácené dávky starobního důchodu, u níž je nutno, jak již bylo konstatováno výše, aplikovat § 278 o.s.ř. tak, aby i po provedených srážkách z daného měsíčního příjmu zůstalo povinnému minimální množství finančních prostředků na zabezpečení jeho základních životních potřeb na daný měsíc. Tato zákonná ochrana se nicméně vztahuje výhradně na měsíčně vyplácené dávky starobního důchodu, a nikoliv na započtení úhrnného doplatku starobního důchodu za předcházející období ve smyslu § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb. Uspokojení základních životních potřeb, jehož se žalobce v žalobě dovolává, totiž v průběhu řízení o starobní důchod může být zajišťováno dávkami ze systému státní sociální podpory či pomoci v hmotné nouzi. V obdobné věci rozhodl již Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 3. 9. 2020, č. j. 41 Ad 16/2019-46, a dospěl k identickému závěru.
30. Tezi, že souhrnný doplatek na invalidním důchodu neplní alimentární funkci, kterou nesou jednotlivé měsíční platby tohoto důchodu, zastává například i Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 8. 11. 2021, č. j. 49 Ad 3/2021 – 24, přičemž jeho závěry byly potvrzeny ve zcela recentním rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2022, č. j. 1 Ads 337/2021 – 31.
31. Ve shodě se shora citovanými judikaturními závěry lze shrnout, že zákonodárce zakotvením § 115a do zákona č. 582/1991 Sb. umožnil započtení doplatku na úhradu dříve vzniklých závazků (nedoplatků) vůči státu. Dotčený § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona by postrádal význam, pokud by bylo nutno postupovat v duchu argumentace žalobce, neboť by došlo k vyprázdňení důvodů, pro které byl zaveden.
32. K tomuto žalobnímu bodu soud uzavírá, že zákonodárce je oprávněn stanovit konkrétní podmínky realizace sociálních práv, přičemž je nesmí zcela vyprázdnit (srovnej judikaturu Ústavního soudu, např. nálezy Pl. ÚS 3/15 ze dne 30. 5. 2017, usnesení II. ÚS 2720/19 ze dne 29. 8. 2019 apod.).
33. Právě vypořádávána žalobní námitka žalobce proto nemůže obstát.

VI. 2. Nečinnost

34. Žalobce dále namítá, že žalovaná byla v řízení nečinná, nerespektovala zákonnou lhůtu pro vydání rozhodnutí a minimálně ke dni 12. 4. 2020 měla k dispozici veškeré Shodu s prvopisem potvrzuje

podklady pro vydání rozhodnutí. Její nečinnost způsobila kumulaci jednotlivých nevyplacených měsíčních důchodových dávek, které následně byly k tíži žalobci započteny na jeho dluh.

35. Ze správního spisu je ovšem patrné, že žalovaná v řízení o přiznání starobního důchodu žalobce činila vhodné kroky k tomu, aby zjistila potřebnou dobu pojištění žalobce pro přiznání starobního důchodu.
36. Není od věci připomenout, že předmětem rozsáhlého šetření se stalo období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1993, kdy měl být žalobce zaměstnán u subjektu MAX spol. s r.o., přičemž to byl rovněž žalobce, kdo byl v daném období statutárním orgánem této společnosti a jako takový měl bezesporu povinnost evidenční, jakož i povinnost součinnosti vůči příslušné správě sociálního zabezpečení.
37. Rovněž nelze přisvědčit žalobci, že žalovaná od 12. 4. 2021 měla k dispozici veškeré dokumenty pro přiznání starobního důchodu žalobci, neboť toho byla předložena čestná prohlášení spolupracovníků žalobce v období roku 1993. Tato čestná prohlášení samozřejmě mohou být podpůrným podkladem pro prokázání doby pojištění, nikoliv však podkladem jediným (srovnej § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb.). Ze správního spisu je patrné, že vzhledem k tomu, že období kalendářního roku 1993 bylo pro posouzení splnění podmínky potřebné doby pojištění žalobce stěžejní, vyvstala potřeba zajištění si dalších podkladů. Za tímto účelem požádala žalovaná dne 4. 5. 2021 příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení o zahájení řízení dle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., jehož výstupem byla rekonstrukce evidenčních listů důchodového zabezpečení.
38. Řízení zmiňované v předchozím odstavci slouží k ochraně pojištěnců, kteří se ocitli v důkazní nouzi v důsledku toho, že ačkoliv byli účastni důchodového pojištění, jejich zaměstnavatel neplnil svoji základní povinnost a nevystavoval pro ně příslušnou evidenci, kterou zároveň nezasílal příslušnému orgánu sociálního zabezpečení, aby mohla být v budoucnu využita jako podklad pro rozhodování o dávce důchodového pojištění. Absence příslušné evidence je přitom mimořádně závažným problémem, který může negativně ovlivnit výši důchodu konkrétní osoby, v extrémním případě může nárok na tuto dávku zcela vyloučit (což je i případ žalobce v prvním rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2020, jímž mu starobní důchod nebyl přiznán), přestože konkrétní pojištěnec zákonem předepsané podmínky nároku fakticky splňuje. Okresní správa sociálního zabezpečení takto přebírá povinnosti zaměstnavatele v oblasti důchodového pojištění za účelem splnění povinnosti vyhotovit evidenční list důchodového pojištění, tedy jeho rekonstrukci.
39. V období před 1. 1. 1996 (tj. před účinností zákona o důchodovém pojištění), v níž měl být žalobce zaměstnán u společnosti MAX spol. s r.o., platil zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, podle něhož postačovala k zápočtu dob zaměstnání skutečnost, že trval pracovní poměr zakládající účast na nemocenském pojištění. Z obsahu spisu vyplývá, že byl žalobce v průběhu řízení dle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. zahájeného dne 4. 5. 2021 vyzván k součinnosti ve formě doložení podkladů týkajících se účasti na nemocném pojištění, přičemž výzvě vyhověl v měsíci květnu 2021. Po celou dobu měsíce května 2021 řízení probíhalo. O výstupu řízení byla žalovaná informována v měsíci srpnu 2021. Žalobci tedy nelze přisvědčit, jak se opakovaně snaží tvrdit, že žalovaná měla k dispozici veškeré podklady k rozhodnutí již dne 12. 4. 2021.

40. Nad rámec shora uvedeného krajský soud rovněž upozorňuje na znění § 107a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož lhůta pro vydání rozhodnutí v řízení podle tohoto zákona se kromě dob uvedených ve správním řádu prodlužuje též o dobu, po kterou se došetřují rozhodné skutečnosti u zaměstnavatelů a dalších právnických nebo fyzických osob, správních úřadů, cizozemských nositelů nemocenského, důchodového, zdravotního nebo úrazového pojištění (zabezpečení), a o dobu, kterou orgán sociálního zabezpečení stanovil tomu, kdo podání učinil, k odstranění nedostatků podání, což je i případ souzené věci.
41. Bez významu rovněž nemůže zůstat skutečnost, že žalobce minimálně v případě podání námitek proti rozhodnutí o zamítnutí jeho žádosti o přiznání starobního důchodu (rozhodnutí ze dne 22. 12. 2020, námítka podány dne 20. 1. 2021) a v případě doložení čestných prohlášení svých spolupracovníků (výzva doručena dne 16. 3. 2021 se lhůtou do 10. 4. 2021, reakce žalobce doručena dne 10. 4. 2021, resp. dne 12. 4. 2021) využil celou lhůtu (ať již zákonnou či stanovenou žalovanou) stanovenou pro ten který úkon, což bezpochyby ovlivnilo celkovou délku řízení.
42. Zde krajský soud odkazuje na ustálenou judikaturu správních soudů (za všechny například rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2011, č. j. 9 A 128/2010 – 33), podle které zmeškání pořádkové lhůty stanovené zákonem pro vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně nelze považovat za podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Zmeškání pořádkové lhůty stanovené správním řádem pro vydání rozhodnutí nemůže samo o sobě zákonnost rozhodnutí o věci samé, tj. zákonnost závěrů, k nimž správní orgán dospěl při posouzení skutkových zjištění po právní stránce, nikterak ovlivnit.
43. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že: *„nečinnost je objektivně existující stav, kdy v zákonem předepsaných lhůtách nedošlo k provedení příslušných procesních úkonů. Ne každá nečinnost je však přičitatelná správnímu orgánu. Ustanovení § 71 odst. 5 správního řádu z roku 2004 představuje materiální hledisko posouzení takového stavu; má-li zjištěná nečinnost svůj původ ve způsobu, jakým vystupuje v řízení jeho účastník, nejde o nečinnost správního orgánu a nelze se proti ní dovolávat ochrany.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2012, č. j. 2 Ans 14/2012 - 41).
44. Domníval-li se žalobce, že žalovaná je v řízení nedůvodně nečinná, mohl samozřejmě uplatnit žádost o opatření proti nečinnosti dle § 80 správního řádu, případně následně podat žalobu na ochranu proti nečinnosti dle § 79 s. ř. s., což však po celou dobu řízení neučinil, jak je patrné ze správního spisu.
45. S ohledem na výše předestřené tak lze tuto žalobní námitku považovat za zcela lichou.

VI. 3. Nepřezkoumatelnost

46. Poslední námitkou žalobce je tvrzená nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí z důvodu absence specifikace konkrétního dluhu, na který bylo započítáváno, resp. jeho titulu či období, jehož se evidovaný dluh týkal.
47. Byť v souzené věci žalobce požaduje po žalované pravidelné plnění ze systému, jemuž v průběhu let dluží bezmála 900 000 Kč, a ze správního spisu vyplývá, že byla období, kdy v kalendářním roce žalobce zaplatil na pojištění za rok 6 Kč (*sic!*) (srovnej například platební výměr ze dne 28. 11. 2006) musí krajský soud po zralé úvaze námitce nepřezkoumatelnosti vznesené žalobcem přisvědčit.
48. Ve správním spise jsou sice žurnalizovány platební výměry, tedy exekuční tituly, s nimiž musel být žalobce prokazatelně seznámen a proti nimž nikterak nebrojil, jinak by nemohly být opatřeny doložkou právní moci. V napadeném rozhodnutí, a to ani v jeho výroku ani v jeho odůvodnění není patné, nicméně zcela absentuje specifikace konkrétních veřejnoprávních pohledávek za žalobcem, na níž žalovaná napadeným rozhodnutím přeplatek důchodu žalobce započítala.
49. Ustanovení § 115a zákona č. 582/1991 Sb., je přitom je specifickým druhem započtení. Započtení má přímý dopad do sféry hmotného práva žalobce, neboť jím dochází k zániku dluhu a pohledávky (tedy vzájemných práv a povinností), a proto je právnímu jednání, jímž dochází k započtení, nutno věnovat náležitou pozornost.
50. V souzené věci má žalobce více veřejnoprávních závazků. Z napadeného rozhodnutí bohužel není seznatelné, na který z nich je jeho veřejnoprávní pohledávka započítávána. Takové jednání soud shledává neurčitým a odporujícím právní jistotě žalobce. Z projevu vůle žalované totiž nelze zjistit, zda dochází k započtení na existentní pohledávky a zda jsou započítávané pohledávky způsobilé započtení, tedy, zda jsou započítávány splatné a nepromlčené pohledávky.
51. Krajský soud zde podpůrně odkazuje na civilistickou judikaturu. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. 33 Cdo 4358/2016, říká, že „o neurčitost právního jednání započtení jde tehdy, pokud součet pohledávek na straně jedné převyšuje počet pohledávek na straně druhé, přičemž z projevu vůle kompenzujícího nelze určit, které pohledávky zanikly a které nikoliv. Projev vůle směřující k započtení tedy musí být určitý do té míry, aby z něj bylo možné jednoznačně určit, které pohledávky a do jaké jejich výše započtením zanikají.“... „U aktivně započítávaných pohledávek (těch, které započítávající strana použije k započtení), jejichž součet převyšuje pasivně započítávanou pohledávku (tu, proti které je započtení uplatněno), je tento požadavek splněn, jestliže kompenzační projev obsahuje prohlášení, v němž je určité a srozumitelně určeno, které započítávané pohledávky, případně která jejich část, se uplatňuje k započtení (a tedy započtením zanikne). V opačném případě jde o právní jednání neurčité, a tedy zdánlivé ve smyslu § 553 odst. 1 o. z.“
52. K výše uvedeným závěrům krajský soud dodává, že v případě absence jednoznačné specifikace pohledávek, na které je započítáváno, se žalobce, jenž má závazek vzniklý z několika právních titulů, dostává do stavu právní nejistoty, neboť není postaveno najisto, který z jeho závazků a v jaké výši je nadále existentní, a to i z hlediska možného budoucího plnění, přičemž takovouto situaci nelze aprobovat.

53. Soud si je samozřejmě vědom existence § 22a zákona č. 589/1992 Sb., který stanoví postup a pořadí použití plateb na splatný závazek. Nicméně i zde je nutno zopakovat výše zmiňovanou premisu, že započítávat lze toliko pohledávky existující a způsobilé započtení, přičemž skutečnost, zda pohledávky započítávané vůči žalobci v souzené věci tyto elementární vlastnosti mají, nelze z napadeného rozhodnutí rozklíčovat.
54. Ve světle shora uvedeného soud přistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí pro jeho nepřezkoumatelnost.

VII. Závěr a náklady řízení

55. V novém rozhodnutí bude na žalované, aby náležitě specifikovala dluh žalobce, resp. jeho část, a jeho titul, případně i období, jehož se evidovaný dluh týká, na jehož úhradu používá přeplatek důchodu žalobce ve smyslu § 115 a zákona č. 582/1991 Sb.
56. V řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, jemuž v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud žalovanou k náhradě nákladů řízení žalobci podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 2 000 Kč za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a písemné podání ve věci samé) podle § 9 odst. 2 advokátního tarifu; a dále ve výši 600 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby ve smyslu § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Odměna a náhrada hotových výdajů celkem činí 2 600 Kč. Všechny tyto náklady řízení podle obsahu spisu žalobci prokazatelně vznikly a jedná se o náklady nezbytně nutné k uplatnění jeho práva. Soud proto žalovanou k jejich zaplacení zavázal, a to k rukám zástupce žalobce podle § 149 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s ustanovením § 64 s.ř.s. Lhůtu k zaplacení soud stanovil v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 o.s.ř., neboť tato lhůta je přiměřená možností žalované.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá toto vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

[Zadejte text.]

Ostrava 19. dubna 2022

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje